

Використання інвестиційного потенціалу банків як організаторів інтегрованих структур бізнесу

В сучасній структурі економічних систем відбуваються глибокі зміни, провідними ланками стають науковий, фінансовий та інформаційних комплекси, а центрами інтегрованих структур науково-фінансово-промислового капіталу – банки або групи банків. Конкретні схеми роботи банку в складі інтегрованих структур бізнесу диктуються реальними економічними умовами їх функціонування, схемою побудови, організаційною структурою, кількістю учасників і їхньою спеціалізацією, масштабами необхідної роботи з концентрації основних грошових потоків, їхньої координації, пріоритетами в здійсненні інвестицій, потребами в трасті і багатьма іншими факторами. В чотирьох найвідоміших ПФГ України банки виконують різні функції, а саме: «Фінанси і кредит» – банк як ядро формування групи; «Приват-Інвест» – банк як генератор готівки; «Укрсиббанк» – банк як посередник; «Індустріальний союз Донбасу» – банк як розрахункова організація.

В той же час слід зауважити, що в більшості вітчизняних інтегрованих структур бізнесу інвестиційний потенціал внутрішніх фінансових інститутів є вкрай слабким, частка вкладень банків у консолідовані активи об'єднання в середньому становить близько 10%. Відповідно до статистичних досліджень, зі 100% банків, що ввійшли на стадії формування до складу вітчизняних ПФГ, 5% ще спочатку виявилися слабкими та припинили своє існування відразу ж після реєстрації групи, в 55% банків – учасників ПФГ були відкликані ліцензії, решта

банків (40%) є середніми й малими, не займаються серйозним інвестуванням, а спеціалізуються на обслуговуванні поточної діяльності членів об'єднання.

Як доводить світовий досвід, особливі переваги в реалізації структурних зрушень у промисловості й залученні фінансового капіталу може мати така функціональна побудова інтегрованих структур бізнесу, при якій банк має не тільки здійснювати функцію інвестора, гаранта або кредитора, а й виконувати роль основного ініціатора їх створення, фінансового центру, тобто головної компанії.

Незважаючи на те, що ядро більшості як індустріальних, так і регіональних інтегрованих структур становлять великі виробничо-технологічні комплекси зі сформованою чіткою вертикальною інтеграцією виробництва, власних коштів для поповнення капіталу сьогодні вони, як правило, не мають. Необхідні кошти можуть надати фінансово-кредитні інститути, у першу чергу, банки, здатні акумулювати великі обсяги інвестиційних ресурсів і направляти їх на фінансування інвестиційних потреб об'єднання. Інвестиційна функція банку у складі такої інтегрованої структури бізнесу є, якщо не самою головною, то, принаймні, найважливішою, оскільки саме у рамках цієї функції виконується одне з головних завдань, для здійснення якої найчастіше і створюються ці структури – одержання підприємствами реальних, дешевих інвестиційних ресурсів. Якщо питання кредитування може бути вирішене, у принципі, відносно будь-якого підприємства, то на широкомасштабні інвестиції банк піде тільки в тому випадку, якщо він здійснює це безпосередньо під своїм керівництвом та може впливати на подальшу діяльність об'єкта інвестування. Такі фінансові схеми з найвищим результатом можуть бути реалізовані саме в рамках такого типу інтегрованих структур.

Банк, що виступає ініціатором інтеграційного об'єднання, слід розглядати як особливого посередника (скоріш за все – спеціалізований інвестиційний банк), який зводить разом інвесторів і ініціаторів ефективних інвестиційних проектів, допомагаючи всім сторонам здійснити операцію, завдяки знанню особливостей, форм і напрямків інвестування в рамках кожної конкретної угоди

може сприяти значному скороченню видатків як самих інвесторів, так і компанії, що одержують інвестиції. В якості ініціатора утворення інтегрованої структури бізнесу банк самостійно обирає придатні для фінансування інвестиційні проекти, аналізує їх обґрунтованість, оцінює ефективність, бере на себе підготовку техніко-економічного обґрунтування, здійснює маркетингові та інші дослідження, пов'язані з обслуговуванням проекту на всьому протязі його життєвого циклу.

Такий банк повинен мати значний фінансовий потенціал для того, щоб ефективно здійснювати портфельне інвестування, проектне фінансування, управляти фінансами всієї групи, надавати кредитну підтримку її учасникам, формувати лізингові, факторингові та інші компанії. Успіх функціонування інтегрованого об'єднання такого типу цілком залежить від здатності банку мобілізувати та використати залучені кошти, а також власні інвестиційні ресурси.

Банки, що входять до складу інвестиційно-інноваційних інтеграційних об'єднань, не обмежуються традиційним циклом роботи інвестиційного банку – оцінкою, скупкою, реструктуризацією, наданням послуг фінансового менеджменту й маркетингу для підприємства з наступним перепродажем. Інвестиції даних банків носять стратегічний і довгостроковий характер, націлені на стійкий розвиток і зростання придбаних великих промислових активів.

Такий тип інтегрованих структур бізнесу доцільно створювати у формі конгломерату, оскільки більшість банків проводить стратегію диверсифікованості своїх інвестиційних портфелів і намагаються проникнути відразу в кілька індустріальних секторів – головним чином туди, де найвищий рівень прибутковості. Аукціони, схема “кредити під заставу акцій” дозволять учасникам об'єднання придбати за низькими цінами більші пакети акцій у стратегічних підприємствах.